

Інформаційна довідка щодо забезпечення базовими соціальними послугами ветеранів війни*

***Анотація.** В інформаційній довідці розглянуто окремі аспекти забезпечення ветеранів війни базовими соціальними послугами. Акцентовано на питаннях надання послуг соціальної адаптації, зокрема супроводу ветеранів війни. Наголошено на важливості функцій фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб у територіальних громадах у контексті забезпечення доступу до соціальних послуг, психологічної підтримки, медичної реабілітації, правової допомоги та надання інших гарантій, необхідних для успішної адаптації та інтеграції у цивільне життя.*

***Ключові слова:** ветеран / ветеранка війни, ветеранська політика, базові соціальні послуги, соціальна адаптація, супровід, фахівець із супроводу, доступність послуг.*

Вступ

Забезпечення ветеранів війни базовими соціальними послугами є одним із ключових завдань державної політики, зокрема через зростання кількості осіб, які повертаються до цивільного життя після участі в бойових діях. Для цієї категорії осіб соціальні послуги виконують не лише підтримувальну, а й відновлювальну функцію, сприяючи їхній повноцінній інтеграції в суспільство.

Існують виклики, пов'язані з доступністю та якістю надання базових соціальних послуг. Нерівномірний розвиток соціальної інфраструктури, недостатня кількість фахівців соціальної сфери та недосконалі адміністративні процедури щодо їх надання обмежують ефективність підтримки. Це зумовлює потребу в удосконаленні механізмів надання послуг, розвитку місцевих мереж соціальної підтримки, спрощенні процедур та впровадженні сучасних цифрових рішень.

Згідно зі статистичними даними Міністерства у справах ветеранів України (далі – Міністерство) станом на 01 березня 2026 року до Єдиного державного реєстру ветеранів війни внесена інформація про 1 761 405 ветеранів війни¹. Як зазначають окремі експерти, кількість ветеранів стрімко зростає у зв'язку з бойовими діями, а загальна чисельність осіб, які отримують відповідний статус, за прогнозами, може становити до 5,5 млн осіб².

Стратегія ветеранської політики на період до 2030 року³ визначає одним із ключових завдань забезпечення ветеранів соціальними послугами шляхом розвитку доступної та якісної мережі їх надання, удосконалення механізмів соціального супроводу, спрощення процедур отримання допомоги, впровадження принципу «єдиного вікна», а також розширення переліку послуг відповідно до потреб ветеранів і членів їхніх сімей.

¹ Менше 2 тисяч квартир на всю країну: ветеранам озвучили невтішні цифри на 2026 рік. URL: <https://komersant.ua/menshe-2-tysiach-kvartyr-na-vsiu-kraynu-veteranam-ozvuchyly-nevtishni-tsyfry-na-2026-rik/>

² Доступність та ефективність соціальних пільг та послуг для ветеранів війни: виклики, бар'єри, можливості. Спільне дослідження Rating Group й IOM Ukraine. URL: <https://www.ratinggroup.ua/news/veteran-socsupport-dec2025>

³ Стратегія ветеранської політики на період до 2030 року : Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2024 року № 1209-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1209-2024-%D1%80#Text>

Основна частина

Сьогодні законодавство у сфері надання соціальних послуг ветеранам війни сформовано як цілісна система нормативно-правових актів, що визначають правові, організаційні та фінансові засади державної підтримки цієї категорії осіб. Основними законами України є: «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»⁴, «Про соціальні послуги»⁵, «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»⁶, «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»⁷ тощо.

Сучасна система соціального захисту ветеранів війни складається з двох основних компонентів: перший охоплює пільги, виплати та інші види матеріального забезпечення для ветеранів / ветеранок, другий – надання соціальних послуг⁸. До базових соціальних послуг для ветеранів належать: соціальна адаптація, догляд, консультивання, соціальний супровід і допомога у кризових ситуаціях. Їх надання забезпечується органами місцевого самоврядування та територіальними центрами соціального обслуговування (далі – ТЦСО), а також шляхом звернення до центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП) або органів соціального захисту населення.

Міністерство здійснює інформаційний супровід щодо послуг та порядку їх отримання у закладах соціального захисту, охорони здоров'я, освіти й центрах надання адміністративних послуг через інформаційну систему «е-Ветеран»⁹ (Рис. 1.):

Рис. 1.

⁴ Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22 жовтня 1993 року № 3551-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

⁵ Про соціальні послуги : Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

⁶ Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20 грудня 1991 року № 2011-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>

⁷ Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 5 жовтня 2000 року № 2017-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>

⁸ Соціальні послуги для ветеранів та ветеранок у громадах: виклики та потреби. URL: <https://cedos.org.ua/researches/soczialni-poslugy-dlya-veteraniv-ta-veteranok-u-gromadah-vykyky-ta-potreby/>

⁹ Е-Карта послуг для ветеранів війни. URL: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiMjk3MzIwYmUtZjVmMS00NmExLWJiNzAtZDNIYzdlN2IyOTFkIiwidCI6IjVjM2NjODcwLTZlMGMuNDc1Mi1hMmVlLTZkMjlmZTE1NmM3NSIsImMiOjI9>

Затверджено Державний стандарт послуги соціальної адаптації ветеранів війни та членів їхніх сімей¹⁰. Головна мета такої послуги – допомогти відновити фізичне і ментальне здоров'я, зміцнити родинні зв'язки, підтримати соціальну незалежність, активність та професійний розвиток ветеранів. Відповідно до Державного стандарту послуга включає два основні етапи (Рис. 2.):

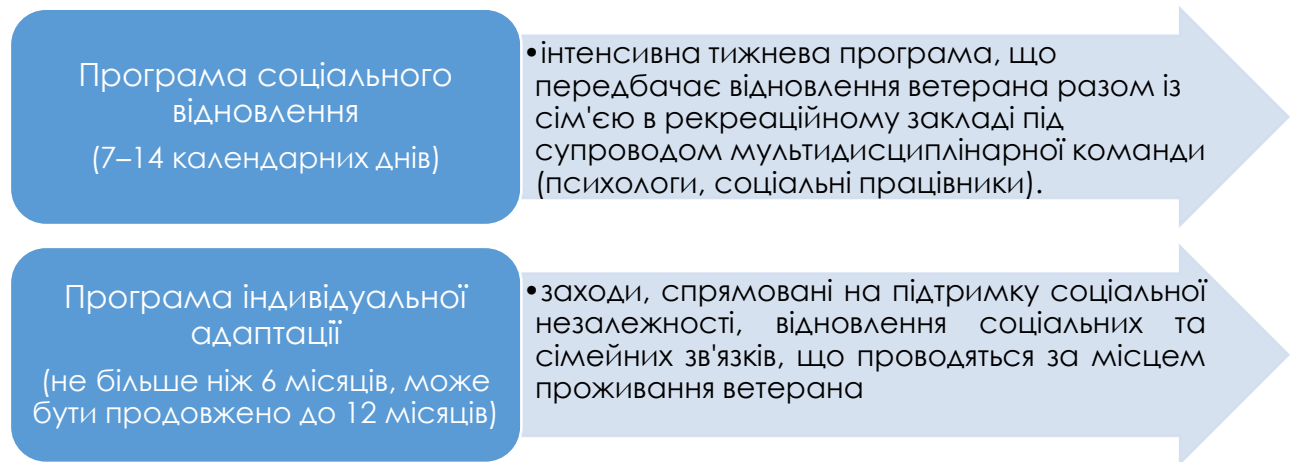

Рис. 2.

Послуга соціальної адаптації ветеранів війни отримується через органи соціального захисту населення, вебпортал е-послуг «Дія», ЦНАПи, виконавчі органи міських, районних у містах, селищних, сільських рад.

На жаль, практика надання послуги соціальної адаптації ветеранам у територіальних громадах перебуває на етапі розвитку (від окремих ініціатив до формування комплексної системи реінтеграції). Наразі відповідні програми реалізуються у Вінницькій, Полтавській, Черкаській, Чернівецькій, Миколаївській, Хмельницькій та Дніпропетровській областях¹¹. Зокрема, у Вінницькій області понад 300 ветеранів взяли участь у першому етапі відновлення, який був спрямований на підготовку до цивільного життя¹². Загалом за нетривалий час роботи цієї програми допомогу отримали понад 1200 ветеранів.

Соціальний супровід ветеранів війни в Україні є одним із ключових напрямів державної ветеранської політики, спрямованим на забезпечення належної адаптації військовослужбовців до цивільного життя та подолання наслідків війни. Стратегія ветеранської політики на період до 2030 року¹³

¹⁰ Державний стандарт соціальної послуги соціальної адаптації ветеранів війни та членів їхніх сімей : Затверджено наказом Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України від 11 квітня 2024 року № 175 - Н. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0828-24#Text>

¹¹ Підтримка ветеранів у громадах: у Києві завершилися навчання мультидисциплінарних команд з соціальної адаптації. Вебсайт Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України. URL: <https://www.msp.gov.ua/press-center/news/pidtrymka-veteraniv-u-hromadakh:-u-kyyevi-zavershylysh-navchannya-multydystsyplynarnykh-komand-z-sotsialnoyi-adaptatsiyi>

¹² Соціальна адаптація ветеранів: досвід Вінниччини презентувала заступниця директора обласного центру соціальних служб. Вінницький обласний центр соціальних служб. URL: https://vin-ocsssdm.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=851:sotsialna-adaptatsiya-veteraniv-dosvid-vinnichchini-prezentuvala-zastupnitsya-direktora-oblasnogo-tsentru-sotsialnykh-sluzhb&catid=8&Itemid=108

¹³ Стратегія ветеранської політики на період до 2030 року : Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2024 року № 1209-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1209-2024-%D1%80#Text>

передбачає розвиток системи соціального супроводу, підвищення доступності послуг і впровадження міжвідомчої взаємодії.

На увагу заслуговує реалізація експериментального проєкту із запровадження соціального супроводу військовослужбовців та членів їхніх сімей у підрозділах Збройних Сил України¹⁴, що розпочався у 2023 році. Основні заходи проєкту зосереджені на наданні послуг у військових частинах діючим військовослужбовцям. Водночас проєкт охоплює допомогу особам у період звільнення зі служби, а також підтримку членів сімей, і в такий спосіб частково забезпечуються потреби ветеранів у адаптації та соціальній інтеграції.

Територіальні громади відіграють важливу роль у забезпеченні доступності соціальних послуг: створюються ветеранські простори, центри підтримки ветеранів та спеціалізовані служби соціального супроводу. Їх діяльність спрямована на індивідуальну роботу з ветеранами та членами їхніх сімей, оцінку потреб, координацію отримання соціальних, медичних, правових і реабілітаційних послуг.

Способом забезпечення доступності базових соціальних послуг для ветеранів війни є діяльність фахівця із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб у територіальних громадах¹⁵. Фахівці допомагають ветеранам орієнтуватися в системі соціального захисту, отримувати необхідні послуги психологічної підтримки, медичної реабілітації, правової допомоги тощо.

Згідно з даними Міністерства на кінець 2025 року було працевлаштовано 2 323 фахівці, які надають послуги із супроводу ветеранів у 1 114 територіальних громадах, а також у понад 120 територіальних громадах здійснюються заходи з підтримки відповідно до укладених меморандумів про співпрацю з іншими територіальними громадами¹⁶. Важливо, що 40 % фахівців із супроводу мають статус ветерана / ветеранки або члена їхніх родин або родин загиблих Захисників та Захисниць. Список фахівців із супроводу доступний у застосунку Дія в розділі «Ветеран PRO». Станом на лютий 2026 року під супроводом по всій Україні перебувають майже 140 000 ветеранів війни та членів їхніх сімей¹⁷.

Висновки

Забезпечення ветеранів війни базовими соціальними послугами є важливою складовою державної ветеранської політики та необхідною умовою успішної адаптації ветеранів до цивільного життя. Сучасні виклики, пов'язані зі

¹⁴ Порядок реалізації експериментального проєкту із запровадження договірної форми надання соціальної послуги із соціального супроводу військовослужбовців та членів їх сімей у військових частинах (підрозділах) Збройних Сил : Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2023 року № 1050. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1050-2023-%D0%BF#Text>

¹⁵ Порядок забезпечення діяльності фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб : Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 2 серпня 2024 року № 881. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/881-2024-%D0%BF#Text>

¹⁶ Мережа фахівців із супроводу у 2025 році: цілісний механізм підтримки під час лікування, відновлення та повернення до цивільного життя. Вебсайт Міністерства у справах ветеранів України. URL: <https://mva.gov.ua/prescenter/category/86-novini/merezha-fahivtsiv-iz-suprovodu-u-2025-rotsi-tsilisniy-mehanizm-pidtrimki-pid-chas-likuvannya-vidnovlennya-ta-povernennya-do-civilnogo-zhittya>

¹⁷ Понад 6 800 ветеранів, ветеранок та їхніх родин вже отримали першочергову підтримку у кризовій ситуації. Вебсайт Міністерства у справах ветеранів України. URL: <https://mva.gov.ua/prescenter/category/86-novini/ponad-6-800-veteraniv-veteranok-ta-ihnih-rodin-vzhe-otrimali-pershochergovu-pidtrimku-u-krizoviy-situatsii>

зростанням кількості ветеранів та ускладненням їхніх потреб, зумовлюють необхідність формування комплексної, доступної та ефективної системи соціальної підтримки.

Законодавство в означеній сфері вдосконалюється та передбачає регулювання заходів соціального супроводу, психологічної підтримки, соціальної адаптації та кризового реагування. Важливу роль у реалізації завдань ветеранської політики відіграють територіальні громади, органи місцевого самоврядування, центри соціальних служб і ветеранські простори, які забезпечують безпосередній доступ до послуг ветеранам війни та членам їхніх сімей.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*